

Боляритѣ се дѣлѣли на велики и мали, на вѣтрешни и вѣншни. Великитѣ боляри влизали въ състава на Болярскія съветѣ, който приличалъ на Боярската дума на рускитѣ князе. За този съветѣ византийскитѣ писатели (Левъ Дяконъ и Анна Комнина) употрѣбаватъ термина „Съветѣ на българитѣ (скититѣ)“; или „Съветѣ на Симеона“ — а въ нѣкои отъ по-къснитѣ източници (Житието на св. Ивана Рилски, написано отъ патриархъ Евтимия) този съветѣ се нарича съ византийски терминъ синклитѣ, т. е. сенатѣ. За великитѣ боляри великиятъ логотетѣ — министърѣ на вѣншнитѣ работи на Византия — при тържественія приемѣ у византийския императорѣ, се обръщалъ къмъ българския посланикъ съ думитѣ: „Какъ сж съ здравето си шесттѣ велики боляри, и какъ сж съ здравето си и другитѣ боляри отъ вѣтре (οἱ ἔσω) и отъ вѣнъ (οἱ ἔξω),“ т. е. вѣтрешни и вѣншни.

Ако великитѣ боляри сж влизали въ състава на болярския съветѣ и сж занимавали голѣми служби, постоянни или временни, то малитѣ боляри сж служили въ долнитѣ служби на административната иерархия.

Вѣтрешнитѣ боляри, споредъ нѣкои историци, сж били тѣзи, които произхождали отъ родоветѣ близки до държавния владетелъ — Аспаруха и неговитѣ приемници. Тѣ сжщо така, както великитѣ боляри, сж имали голѣми титли и се навъртали по голѣми служби — назначавани на тѣхъ отъ самия ханъ. Колкото за вѣншнитѣ боляри, тѣ, най-вѣроятнo, сж живѣли извѣнъ столицата, далечъ отъ двора, и заемали служби въ разнитѣ области полуавтономни, по право на наследство или като надарени съ земи (пронии и бацинии) отъ владѣтели, ползуващи се съ самостоятелностъ и известна независимостъ. Тѣ сж били тѣзи владалци, които царскитѣ хрисовули наричатъ „владалци господствующи по царству ми,“ въ отличие отъ „владалци царства ми.“ Византийскитѣ лѣтописци наричатъ именно тѣзи последни владалци — боляри „комити,“ велможи, имащи собственни военни отряди и дружини. Въ всѣки случай тѣзи владалци — вѣншни боляри — сж били длѣжни при нужда отъ засилено вѣоръжение да доставятъ на княза или царя спомагателни военни отреди, много пѣти предводителствувани, обличани и поддържани отъ самитѣ владалци. Боляритѣ не само влизали въ състава на болярския съветѣ, който броялъ 12 таквизѣ постоянни съветници, придружаващи навсѣкжде владѣтеля, но тѣ участвували и въ народнитѣ събори. Колкото за социалното и стопанско положение на боляритѣ, то не е било еднакво. Имало е боляри и велики и мали съ голѣмо имотно състояние, имало е и такива, които сж живѣли извѣнредно скромно и въ бедни хижи, които никакъ не напомняли тѣхното болярско звание. Описанието на Иоана Екзарха, съвременникъ Симеоновъ, въ „Шестоднева,“ гдето се разказва за разкоша на боляритѣ, седящи отъ дветѣ страни на княза съ златни верижки, пояси и рѣкавелки, се отнася за членоветѣ на болярския съветѣ.

2. Висше духовенство. Членоветѣ на висшето духовенство по своето социално положение сж били еднакви и въ много отношения по-влиятелни отъ всѣки боляринъ.

Тѣ сж били приближени до княза или царя, вземали сж участие въ съборитѣ, получавали сж специални мисии, съставлявали законни сборки и се радвали на благоволенieto на владѣтеля. Особено Борисъ и Симеонъ се отличавали съ своитѣ почителни отношения къмъ духовенството изобщо и особено къмъ нѣкои многозаслужили, каквито сж били въ Симеоново време: Климентъ, епископъ Велички въ Охридската област, приемникътъ му Паумъ, епископъ Константинъ и др.